05 සමාජ පාලනය

5.1. සමාජ පාලනයක අවශ්‍යතාව

මානවයා සමාජ සත්ත්වයකු ලෙස ජීවත්වීමට හැඩගැසීමත් සමග මූලික අවශ්‍යතා සපුරාගැනීමේ දී පෞද්ගලිකත්වය අභිබවා පොදුවේ කාටත් පිළිගත හැකි එකඟතාවන් ගොඩනඟා ගත්තේ ය. තම සමූහයේ බහුතර පිරිසකගේ අනුමැතිය ලත් චර්යාවන් ගොඩනඟා ගැනීමටත් ඒවා පවත්වා ගැනීමටත් පැනනැගුණු එකඟතාව පදනම් ව සමාජ පාලනය යන සංකල්පය බිහි වූ බව පෙනේ. ස්වකීය සමූහයා තුළ පිළිගත් චර්යාවන් සමුදායක් සංගත ව පවත්වා ගැනීමටත් එයින් අපගමනය වීම වැළැක්වීමටත් මෙම සමාජ පාලනය නම් ක්‍රියාවලිය අතිශය වැදගත් වේ.

19 සියවසේ සිට ම සමාජ පාලනය පිළිබඳ ව වාද විවාද පවතී. සමාජ පාලනය නිරායාසික ක්‍රියාවලියක් ද නැතහොත් යම් බලවේගයක් විසින් මෙහෙයවන්නක් ද යන්න විමසීමට එහිදී උත්සාහ දරා ඇත. සරල සමාජවල පටන් සංකීර්ණ සමාජ දක්වා ම සමාජ පාලනයක් ක්‍රියාත්මක වේ. සමූහයක් වශයෙන් විවිධ කටයුතුවල නිරත වීමේ දී එකිනෙකා අතර එකඟතාවන්, පිළිගැනීම් මෙන් ම අවශ්‍යතා ඉටුවිය යුතු යුතුකම් සහ වගකීම් සමුදායක් පවතී. එහෙත් මේ සියල්ල සමතුලිත සුඛනම්‍ය ලෙසට ඉටුවේ යැයි අපේක්ෂා කළ නොහැකි ය. මෙසේ අපේක්ෂිත චර්යාවලින් අපගමනයක් සිදුවීම නිසා විසංවිධානකාරී තත්ත්වයන් සමාජය තුළ උද්ගත වේ. මෙම විසංවිධානකාරී තත්ත්වයන් නිසා සමාජගත ඇතැම් සාමාජිකයන් අතර අනවබෝධය, අසහනය වැනි තත්ත්වයන් ගොඩනැගේ. මෙම විසංවිධානකාරී තත්ත්වයන් ගොඩනැගීම වැළැක්වීමටත් ගොඩනැගුණු තත්ත්වයන් සමනය කරගැනීමටත් සමාජ පාලනයක අවශ්‍යතාවක් පැන නගී.

කවර හෝ සමාජයක සමාජ පාලනය ක්‍රියාත්මක විය යුත්තේ සමාජ ප්‍රගතිය උදෙසා ය. එමගින් සාමාජිකයන් අතර සාමය, සංවර්ධනය ගොඩනැගේ. කිනම් හේතු මත හෝ සමාජයෙහි ප්‍රතිවිරෝධතා, ගැටුම්, අපරාධ, ආදිය ඇති වේ නම් එම සමාජයෙහි ඉදිරි ගමන ඇන හිටී.

සාම්ප්‍රදායික සමාජයේ කුඩා සමූහ තුළ සමාජ පාලන ක්‍රියාවලිය ද සරල එකක් විය. ආවේණික සම්ප්‍රදායන් සමූහයක් අනුගමනය කිරීමට සමූහයේ සාමාජිකයන් අතර පොදු එකඟතාව ඇති කරවීමට වැඩිහිටියන් නිරන්තරව කටයුතු කිරීම එහි දී ප්‍රමාණවත් විය.

සමාජ පාලනය සිදුවන ප්‍රධාන ක්‍රම දෙකකි.

1. අවිධිමත් සමාජ පාලනය
2. විධිමත් සමාජ පාලනය

අවිධිමත් සමාජ පාලනය

සමාජයේ පොදු පිළිගැනීමට ලක් වූ හර පද්ධතියක් රැකගෙන ජීවත්වීමට සමූහය තුළින් කෙරෙන බලපෑම පදනම් ව අවිධිමත් සමාජ පාලනය ඇති වේ. සාමූහිකව ජීවත්වීමත් සමග සිදුවන "හරහුරුව" මෙහි දී කැපී පෙනේ. ඒ සමාජයට ආවේණික වූ පොදු විග්‍රහය මගින් මෙම හර පද්ධතිය තීරණය කෙරේ. එසේ ම සමාජයෙන් සමාජයට ඇතිවන විවිධත්වය සලකුණු කිරීමට ද මෙම අනන්‍ය හර පද්ධතිය ඉතා වැදගත් ය. ස්වකීය සමාජ සමූහය තුළ අනන්‍යතාව පවත්වාගැනීමට මෙම සම්ප්‍රදායන්, චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර, ධර්මතා ආදිය දැඩි ලෙස වැදගත් වේ.

අවිධිමත් සමාජ පාලනයේ දී පුද්ගල හෘද සාක්ෂියට ද සැලකිය යුතු තැනක් හිමි වේ. තමා විසින් තමා අයත් සමූහයේ (සමාජයේ) උන්නතිය හා ආරක්ෂාව සඳහා කැපවීමක් පවත්වා ගැනීම හෘද සාක්ෂිය හෙවත් අභ්‍යන්තර විනිශ්චය පදනම් වූ පෙළඹවීමක් ලෙස ද මෙය දැක්විය හැකි ය. මෙහි විශේෂත්වය වන්නේ ඒ ඒ පුද්ගලයා දක්වන කැපවීම ඔවුනට ආවේණික හා විවිධ වීම ය. එහෙත් සමාජයෙන් පුද්ගලයන්ට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ හා තෘප්තිමත් බව වැඩිවන විට මෙම කැපවීම සඳහා පෙළඹවීම ද වැඩි වේ.

අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ අවිධිමත් සමාජ පාලන බලවේගයක් ලෙස පන්සල මූලික භික්ෂු සංස්ථාවට දැඩි **බලවන්තභාවයක්** ලැබී තිබිණි. රජවරුන් ඇතුළු පාලකයෝ ද භික්ෂු සමාජය කෙරෙහි අතිශය ගෞරවපූර්වක වූවා සේ ම ඔවුන් වෙතින් නිරතුරු ව රාජ්‍ය පාලන කටයුතු පිළිබඳව උපදෙස් ලබා ගත් බව ඉතිහාසය විමසීමේ දී පෙනී යයි. එදා භික්ෂූන් වහන්සේලා පාලකයන් මත ප්‍රතිජනනාත්මක බලපෑම් සිදු කළ අතර ම පාලක යන්ගේ ගෞරවය දිනාගැනීම නිසා නිරායාසයෙන් සාමාන්‍ය ජනතාවගේ ගෞරවයට ද පාත්‍ර විය.

සමාජය පාලනය කිරීම සඳහා අවිධිමත් බලවේගයක් ලෙස දයක වන චර්යා මාර්ගයක් වශයෙන් සිරිත් විරිත් හඳුනාගත හැකි ය. ඒ ඒ සමාජ විසින් සිරිත්විරිත් පද්ධතියක් ගොඩනගා ගන්නා අතර එයට අනුකූල ව සංස්කෘතිය පවරා දීම ද නිරායාසයෙන් සිදුවෙයි. සමාජයේ (සමූහයේ) අනන්‍යතාව අඛණ්ඩ ව පවත්වාගෙන යාමටත් සමාජය පාලනය කිරීමටත් මෙම පවරාදීම අවිධිමත්ව දායක වෙයි.

විධිමත් සමාජ පාලනය

සමාජය පුළුල් වීමත් ප්‍රාථමික සමූහ ඉක්මවා ද්විතීයික සමූහ බිහිවීමත් සමග ම අවිධිමත් සමාජ පාලනය පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවී ය. සිරිත් විරිත්, සම්ප්‍රදායන් වෙත ස්වකීය සමාජය නැඹුරු කරවීම සඳහා යම් ආධිපත්‍යයක් හා **බලවන්තභාවයක්** සහිත සමාජ පාලන ක්‍රම ස්ථානගත වූ අතර එය නීතිරීති පද්ධතියක් ලෙස හැඳින්වීමට බඳුන් විය. මෙම නීතිරීති පද්ධතිය චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර වලින් වෙන් වීමේ ප්‍රධාන ම ලක්ෂණය වූයේ ඒවා ලේඛනගත ව පැවතිමයි. යම් සමාජයක් තුළ දිගුකාලීන ව පිළිගැනීමට ලක් වූ චාරිත්‍ර හෝ සම්ප්‍රදායන් එම සමාජයේ දිගුපැවැත්මට අත්‍යවශ්‍ය වේ. එසේ ම සාමූහික පිළිගැනීමට ලක් වී එය ලිඛිත ව ස්ථාපනය වී පුද්ගලිකත්වයක් නොමැති ව ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලකිරීම නීති පද්ධතියේ ප්‍රධාන ම ලක්ෂණයකි. සමාජ පාලනය උදෙසා නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී මූලික ලක්ෂණ තුනක් කැපී පෙනේ.

- බලාධිපත්‍ය — Authority
- සාමූහික වගකීම — Collective Responsibility
- සාමය — Reconciliation

බලාධිපත්‍යය යනු නීතිය මත ආරෝපණය කර ඇති උත්තරිතරභාවයයි. අතීතයේ දී එය දෙවියන්ගෙන් පහළවූවක් ලෙස හෝ කිසියම් ආගමික නැඹුරුවක් සහිත ශුද්ධ වූ ප්‍රකාශයක් ලෙස සලකා එයට බලය ආරෝපණය කෙරිණි. එය අනුගමනය කිරීමට බල කරනු ලබන අතර එයින් බැහැරවන්නන් සඳහා දණ්ඩනය ද සම්මත කර තිබීම විශේෂත්වයකි.

නීතිය සමාජ පාලන බලවේගයක් ලෙස සාමූහික පිළිගැනීමකට යටත් වේ. එය පොදුවේ ජන විඥානය තුළ තැන්පත් කෙරෙන්නේ සැම දා එයට එකඟ විය යුතු ය යන සම්මතය සහිතව ය. මෙම පොදු පිළිගැනීම බිඳ වැටුණහොත් එම නීතිරීති තවදුරටත් සමාජ පාලනයට ඉවහල් කරගත නොහැකි ය. නීතියක් පොදු සම්මතයක් ලෙස පවතින්නේ කිසියම්

දේශසීමාවක් තුළ නිශ්චිත සමාජයක් සඳහා පමණි.

නීතියේ පවතින සාමාන්‍යතාව යනු සැමට සමාන ව ක්‍රියාත්මක වීමයි. නීතිය බිඳින්නා දණ්ඩනයකට යටත් කිරීමත් එය අපෞද්ගලික රාමුවක් තුළ ක්‍රියාත්මකවීමත් මෙහි දී කැපී පෙනේ. දඬුවමට යටත් කළ පුද්ගලයා නැවත සමාජයට මුදා හැරෙන්නේ නිවැරදි කළ පුද්ගලයකු ලෙසයයි ඇති කරගන්නා පිළිගැනීම ද මෙහි දී කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයකි.

5.2. සමාජ පාලනයෙහි ලා චාරිත්‍ර වාරිත්‍රවල වැදගත්කම

සාමූහික ව පිළිගැනීම් සමුදයකට එකඟ වීම පදනම් කරගෙන මිනිසා සංස්කෘතික සත්ත්වයෙකු ලෙස හැඳින්වීමට සමාජ විද්‍යාඥයෝ පෙළඹුනහ. එනම් තනි තනි ව ස්වකීය අවශ්‍යතා සපුරාගැනීම වෙනුවට සාමූහික ව අවශ්‍යතා සපුරාගැනීමට යොමුවීමත් සමග මිනිසාට අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකිනෙකා වෙත පිළිපැදිය යුතු යම් යම් චර්යාවන් ප්‍රගුණ කිරීමට සිදුවිය. ඒවා පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට පවරාදීමත් සමග එය සංස්කෘතිය වශයෙන් හඳුන්වන්නට විය. සංස්කෘතිය තුළ පවතින ඉතා බලවත් සමාජ පාලන බලවේගයක් ලෙස චාරිත්‍ර වාරිත්‍රවලට ප්‍රමුඛස්ථානයක් හිමි වේ.

චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර යන පදයේ සරල තේරුම ගත් කල අනුගමනය කළ යුතු චර්යාවන් සමූහයක් හා අනුගමනය නොකළ යුතු චර්යාවන් සමූහයක් පිළිබඳ ව ඉන් අදහස් වේ. ඒ ඒ සමාජයට ආවේණික වන සේ චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර ගොඩනැගේ. ඒවා පැහැදිලි ලෙසට සමාජයෙන් සමාජයට වෙනස් අනන්‍යතාවෙන් යුතු වේ.

චාරිත්‍රයක් ගොඩනැගෙනුයේ කිසියම් චර්යාවක් පොදුවේ ජන විඥානය තුළ අවශ්‍ය ම අංගයක් ලෙස පිළිගැනීමට ලක්වීමත් සමග ය. ජර්මන් සමාජ විද්‍යාඥයකු වූ **ෆර්ඩිනන් ටෝනිස්** සමාජ පාලනයේ ප්‍රධාන උපක්‍රම අතුරින් එකක් ලෙස චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර හඳුන්වා දී ඇත.

චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර ඕනෑ ම සමාජයක නිසඟයෙන් ම ක්‍රියාත්මක වේ. එහි සමාජ අනන්‍යතාවක් සහිත වන්නා සේ ම වැඩිහිටියෝ අවවාදයෙන් හා ආදර්ශයෙන් බාල පරපුර ඒ සඳහා පුහුණු කරති. බෞද්ධ සමාජය තුළ මෙවැනි චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර සමුදායක් ඉතා පැහැදිලි ව හඳුනාගත හැකි ය. එහි දී ගිහි පැවිදි වශයෙනුත් එම චාරිත්‍ර වාරිත්‍රවල අනන්‍යතා හඳුනාගත හැකි වේ.

චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර සමාජය තුළ පිළිගැනීමේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලවන්ත භාවය අනුව කොටස් දෙකකට බෙදිය හැකි ය.

01. ජනචර්යා Folkways

02. ගණචර්යා Mores

ජනාචාර / ජනචර්යා යනු සමාජය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමට බල කරන නමුත් එය නොසලකා හැරීම හෝ බිඳලීමට එරෙහිව දැඩි සමාජ ප්‍රතික්‍රියා රහිත චර්යා සමුදායකි. සංස්කෘතිය තුළ පිළිගත් ධර්මතාවල ප්‍රතිඵලය ලෙස ප්‍රකට සමාජ විද්‍යාඥයකු වූ **සම්නර්** මෙම දෙවර්ගය ම හඳුන්වා දෙන අතර ඒවායින් ලිහිල් ම කොටස ජනචර්යාවලට ඇතුළත් වන බව පවසයි. ජන චර්යා බිඳ හෙළීමෙන් බොහෝ විට වාචික අප්‍රසාදය ප්‍රතිශෝධාත්මක සරල ප්‍රතිචාරවලින් පමණක් එයට එරෙහි ව හඳුනාගත හැකිය. මෙය නිතර සමාජයේ දක්නට ලැබෙන අතර ම එවැනි ප්‍රතිචාර දිගුකාලීන ව නො පවතින්නකි. නිදසුනක් ලෙස පූජනීය ස්ථානයකට පාවහන් පැළඳ යෑම වැනි දේ දැක්විය හැකි ය.

ගණාචාර නැතහොත් ගණ චර්යා ලෙස හඳුන්වන්නේ ජනාචාරවලට වඩා බලවත් ලෙස සමාජ පිළිගැනීමට ලක් වූ හර පද්ධතියයි. ගණාචාර බිඳ ලූ විට ඇතිවන සමාජ ප්‍රතිරෝධය වඩාත් බලවත් වේ. උපැවිදිවීම, පතිවත පතිනිවත බිඳලීම, ආගම වෙනස් කිරීම, තහනම් ඥාතීන් අතර විවාහ වැනි ඇතැම් චර්යා දෙස සමාජය බලනුයේ වඩාත් අවමන් සහගතව ය. මෙය ජනාචර කඩවීමෙන් සිදුවන සමාජ ප්‍රතික්‍රියාවට වඩා ප්‍රතිශේධාත්මක බලවන්ත භාවයකින් යුතු ව ක්‍රියාත්මක වේ.

සිරිත් විරිත් පිළිබඳ සමාජ පිළිගැනීම ද කාලීනව වෙනස් වේ. පරම්පරා එකක් හෝ කීපයක් තුළ සිරිත් විරිත් අලුතින් ගොඩනැගීමත් පවතින ඒවා නවීකරණය වීමක් හෝ බැහැරවීමක් හෝ ඕනෑම සමාජයක් තුළ නිරතුරු ව සිදු වේ. විශේෂයෙන් කාර්මිකරණයේ මුවාවෙන් පැමිණෙන බටහිරකරණය නිසා ආසියාතික රටවල සමාජ හර පද්ධතිය ඉතා බලවත් ලෙස විකෘතීන්ට ලක් වී ඇත. විශේෂයෙන් විද්‍යුත් ජනසන්නිවේදන මාධ්‍ය ඔස්සේ සිදුවන අනවරත පෙළඹවීම් නිසා ශ්‍රී ලාංකික බෞද්ධ සමාජයේ සම්ප්‍රදායික චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර පද්ධතිය අභියෝගයට ලක් විය.

හර්බට් ස්පෙන්සර් වැනි සමාජ විද්‍යාඥයන් ඉදිරිපත් කළ සමාජ පරිණාමය පිළිබඳ මූලධර්ම සමාජ චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර විෂයෙහි ඉතා

වැදගත් වේ. ඕනෑ ම සමාජයක් අරබයා අඛණ්ඩ ව සිදුවන පරිණාමයන් හා සංස්කෘතික විසරණයන් හේතුවෙන් තත් සමාජයේ චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර පද්ධතිය විකරණයට භාජනය වේ. මෙහි දී චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර අනුගමනය කිරීම හා ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හෝ වෙනස් කිරීම පිළිබඳ ව යම් පරම්පරා ගැටුමක් ද පවතී. වැඩිහිටියන් සම්ප්‍රදාය රැකීම නියෝජනය කරද්දී බාල පරපුර සම්ප්‍රදාය වෙනස් කිරීම හෝ බිඳීම නියෝජනය කිරීම ද සමාජය තුළ නිරතුරු ව හඳුනාගත හැකි ය.

සමාජ පාලන බලවේගයක් ලෙස සිරිත් විරිත්වලින් සිදුවන මෙහෙය ඉතා ප්‍රබල ව කැපී පෙනෙන්නේ ප්‍රාථමික සමූහ තුළ දී ය. එහි දී නීතිරීතිවලින් නොව පාලනය ඇතිවන්නේ චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර මූලික වීමෙනි. එක් එක් සමාජ සංස්ථාවකට අනුබද්ධ වූ චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර සමුදායක් ඇත. පවුල තුළ සමාජිකයන් අතින් ඉටුවන සිරිත් විරිත් සහ ආගමික සංස්ථා තුළ පවතින සිරිත් විරිත් එකිනෙකට වෙනස් වේ. කිසියම් සමාජ සමූහයකින් ඉවත් ව වෙනත් සමාජයකට අනුගතවීමේ දී සිදුවන පුනර්සමාජානුයෝජනය (Resocialization) මූලිකව ම යොමු කෙරෙන්නේ නව සමාජයේ චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර රටාවට අනුගත කරලීමයි. රටකින් රටකට යාම, ගිහි ජීවිතයෙන් පැවිදි ජීවිතයට පැමිණීම, අවිවාහක ව සිට විවාහ වීම වැනි ඕනෑම අවස්ථාවක දී මෙම චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර පද්ධතිය යම් වෙනස් කිරීමකට ලක් වේ. එමෙන් ම ඒ ඒ සමාජය තුළ සමාජ පාලනය සඳහා ක්‍රියාත්මක වන බලවේගය ද ඒ අනුව වෙනස් වේ.

තමා ජීවත් වන සමාජයේ සිරිත් විරිත් නවක සාමාජිකයන්ට හුරු කිරීමේ ප්‍රමුඛ කාර්යභාරය උසුලනුයේ පවුලයි. පවුල තුළින් සිදුවන ප්‍රාථමික සාමාජානුයෝජනය මෙහි දී ඉතා වැදගත් වේ. පවුල තුළින් සිදුවන සමාජානුයෝජනය සමස්ත ඉදිරි ජීවිතයට බලපායි. බිඳුණු පවුල් (Broken Families) පරිසරයක හැදෙන වැඩෙන දරුවන් බොහෝ විට අසාමාන්‍ය චර්යා සහිත වේ. ඔවුහු බොහෝ විට සමාජයේ පිළිගත් චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර පිළිබඳ තැකීමක් නොකරන අතර සමාජයේ පොදු ඇගයුම් වලින් අපගමනයවීමක් දක්වති. සංස්කෘතික වශයෙන් මෙවැනි අපගමනය වීම සමාජ විද්‍යාවේ දී "සංස්කෘතික දරිද්‍රතාව" ලෙස ද හැඳින් වේ. සමාජයේ පංති සාධකයට ප්‍රතිබද්ධ ව යම් පමණකින් සිරිත් විරිත් හා සමාජ පාලන පද්ධතිය ද වෙනස් වී පවතින බව නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. දිළිඳු පන්ති, මධ්‍යම පන්ති, ධනවත් පන්ති, උගත්, නූගත් ආදී ඕනෑ ම සමාජ පන්තියකට ආවේණික වූ යම් යම් චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර අපට පැහැදිලි ව නිරීක්ෂණය කළ

හැකි ය. සාමාජිකයන්ගේ ඇතැම් චර්යාවන් දුටු විට තම කණ්ඩායමෙන් නෙරපීමට ලක්වනුයේ මෙම පන්ති සාධකය වටා බැඳී ඇති චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර කඩවීම හේතුවෙනි.

භික්ෂු ශාසනයට ප්‍රවේශ වීමේ දී සාමණේර අවධියේ දී අපේක්ෂා කරනුයේ ද භික්ෂු ජීවිතයට අවැසි මූලික වත්පිළිවෙත් සමාජානුයෝජනයයි. එය උපසම්පදාවට පළමු ව ලබන ශික්ෂණයක් වන්නා සේ ම පැවිදි ජීවිතයට අවශ්‍ය කුසලතා වර්ධනය කිරීමකි.

5.3. සාරධර්ම හා සමාජය

සාරධර්ම හා ධර්මතාවන් සමාජ පාලනයෙහි ලා ප්‍රබල දයකත්වයක් ලබා දෙයි. සාරධර්ම හා ධර්මතා ආසන්න අර්ථ සහිත ව සමාජයේ භාවිත වුව ද ඒවා එකිනෙකින් වෙනස් වේ.

සාරධර්ම යනු යම් කිසි දෙයක් ඇගයුම සඳහා යොදාගනු ලබන මිනුම් දඬු හෝ සංකල්ප සමුදායකි. මෙම ඇගයුම සඳහා ගනු ලබන දේවල් අතර වස්තූන්, අදහස්, ක්‍රියා, හැඟීම්, හා සිද්ධීන් ද ඇතුළත් වේ. ඇගයුම බොහෝ විට සාපේක්ෂ ස්වභාවයක් උසුලයි. සාරධර්ම යනු පුද්ගලයා විසින් හෝ සමාජය විසින් හෝ හොඳ, යහපත් යැයි සම්මත කර ගත් සංකල්ප සමුදායකි.

ධර්මතා යනු සමාජයේ හැසිරිය යුත්තේ මෙසේ යැයි ගොඩනගා ගත් සම්මතයන් ය. ධර්මතා තනි පුද්ගලයෙකුට පමණක් ක්‍රියාවේ යෙදවිය නොහැකි ය. එවැනි ක්‍රියාකාරකම් දෙස බලා ඇගයීමට සමාජයක් ද තිබිය යුතු වේ. ධර්මතාවක් අනුගමනය කළ යුතු චර්යා පද්ධතියක් ද සහිත ය. එය සමාජය විසින් අනුමත කිරීම හෝ බැහැර කිරීම සිදුවිය හැකි අතර ඇතැම් විට එය කඩවීමක දී දණ්ඩනයකට ද යොමු විය හැකි ය. එනම් ධර්මතා යනු සාරධර්ම පාදක ව ගොඩනගා ගත් සමාජය සම්මත කරගත් "අපේක්ෂිත චර්යා පද්ධතියකි".

සාරධර්ම කුඩා වියේ සිට ම ක්‍රමයෙන් අභ්‍යන්තරීකරණය වේ. විශේෂයෙන් පවුල තුළින් ඇරඹෙන මෙම ක්‍රියාවලිය සංස්කෘතිය පවරාදීමේ ක්‍රියාවලියේ වැදගත් අංගයක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකි ය. ද්විතීයික සමාජානුයෝජන ක්‍රියාවලියේ දී පාසල ඉතා වැදගත් කාරකයක් වේ. පවුල් පරිසරය කෙබඳු වුව ද බාහිර සමාජයේ සාරධර්ම පද්ධතිය පැහැදිලි ව හඳුනාගැනීමටත්

ඒ අනුව සාමාජානුයෝජනය වීමටත් පාසල ප්‍රබල දායකත්වයක් ලබාදෙයි. කිසියම් සමාජ චර්යාවකට අනුව පුද්ගලයා සමාජානුයෝජනය කිරීම පාසල් මගින් සිදු වේ.

ආගමික සංස්ථාව ද සාරධර්ම ගොඩනැගීමේ ලා බලවත් සාධකයක් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ සාරධර්ම පද්ධතිය මත බෞද්ධාගමික බලපෑම අතිමහත් වේ. බටහිර රටවලට වඩා සුවිසල් සාරධර්ම පද්ධතියක් ආසියාතික රටවල පවතින බව සියුම් ව නිරීක්ෂණය කළ විට හඳුනා ගත හැකි ය. මෙයට ප්‍රබලතම හේතුව ආසියාකරයේ පැතිර පවතින බෞද්ධ නැඹුරුවයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ පවුල් ව්‍යුහය තුළ ආගමික සාරධර්ම සමූහයක් සුරැකී ඇත. මාපිය දූ දරු සම්බන්ධය ප්‍රබල ව පැවතීම එයට හේතු වී ඇත. දරුවන් කොපමණ වියපත් වුවත් දෙමව්පියෝ ඔවුන් මත යම් අධිකාරිබලයක් පවත්වති. වෘද්ධ දෙමාපියන් සම්බන්ධයෙන් සැලකිලිමත් වීම අතින් ලාංකිකයෝ බටහිර සාරධර්ම පද්ධතියට වඩා විශේෂත්වයක් දක්වති. සමාජ ස්ථරායනය අනුව සාරධර්මවල යම් වෙනස්වීම් ද හඳුනාගත හැකි ය. දිළිඳු සමාජයේ හා ධනවත් සමාජයේ ඇගයුම් පද්ධති සියුම් ව නිරීක්ෂණය කිරීමේ දී මෙය හොඳින් පැහැදිලි වේ.

උදාහරණ ලෙස ග්‍රාමීය සමාජයේ දරුවන්ගේ ඇඳුම් පැළඳුම් පිළිබඳ ව වැඩිහිටියන් දරන මතය, නාගරික සමාජයේ වැඩිහිටියන් දරුවන්ගේ ඇඳුම් පැළඳුම් පිළිබඳ ව දරන මතයට වඩා බොහෝ දුරට වෙනස් වේ.

සරල සමාජවල සමාජ ඒකාබද්ධතාව පවත්වාගැනීමට සාරධර්මවල බලපෑම වැදගත් වේ. පුද්ගලයන් එකිනෙකා අතර පවත්වා ගත යුතු චර්යාවන් මගින් සමාජමය සංස්කෘතිය රඳා පවතින්නේ සාරධර්ම නිසා බව **එමිල් ඩුර්කයිම්** ප්‍රකාශ කරයි.

ලාංකික සමාජයේ ප්‍රබල ලෙස ඇගයීමට ලක්වන සාරධර්ම රාශියක් හඳුනාගත හැකි ය. එතරම් ම නොවුවත් බටහිර සමාජයේ ද සාරධර්ම පද්ධතියක් ඇති බව රොබට් හා විලියම්ස් විසින් ඇමරිකානු සමාජය ඇසුරින් සාරධර්ම දහ අටක් ලැයිස්තුගත කිරීමෙන් පෙනේ. සාරධර්ම පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම තුළින් සමාජයේ සමාජ සංස්කෘතියේ දිශාගත වීම පිළිබඳව හඳුනාගත හැකි ය. උදාහරණ වශයෙන් පුද්ගල නැඹුරුව හෝ පොදු නැඹුරුව වැනි සමාජ ක්‍රම එහි දී කැපී පෙනේ. ඇතැම් විට යුරෝපීය ජාතිකයන් අතර කලු සුදු භේදය ඔවුන්ගේ සාරධර්ම පද්ධතිය තුළ

ද සැඟවී අන්තර්ගත වන අතර සෙසු ලෝක සමාජය එය බැහැර කරයි.

ඕනෑ ම සමාජයකට පොදු සාරධර්ම පද්ධතිය තුළ මතු සඳහන් සාරධර්ම බොහෝ දුරට හඳුනාගත හැකි වේ.

* මානව දයාව
* සුචරිත දෘෂ්ටිය
* සමානාත්මතාව
* නිදහස
* ජාතික හැඟීම
* ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී බව
* වැඩ කිරීම
* දියුණුව ඇති කරගැනීමේ උනන්දුව
* සාර්ථකත්වය
* සුඛනම්‍ය ජීවිතය

සාරධර්ම අතර ද ඇතැම් විට ගැටුම් සහගත තත්ත්ව පවතී. සමානාත්මතාව අගයන සමාජ ක්‍රමය තුළ පැවිදි කිරීමේදීත්, විවාහය සිදුකිරීමේදීත් කුලය සමහර අවස්ථාවල ප්‍රබල සාධකයක් ලෙස සැලකීම ඊට හොඳ උදාහරණයකි. දියුණුවීමේ උනන්දුව සමාජයේ පිළිගත් සාරධර්මයක් වන අතර ම ඇතැම්හු ඒ සඳහා වංචා සහගත ක්‍රමවේද භාවිත කිරීමට පෙළඹෙති.

ධර්මතාවන් ක්‍රියාත්මක වන්නේ සාරධර්ම මූලික වූ ඇගයුම්වල ප්‍රායෝගික භාවිතයන් ලෙස ය. සමාජය පොදුවේ පිළිගත් බව හෝ ප්‍රතික්ෂේප කළ බව හෝ ධර්මතාවක ඇති ලක්ෂණයකි. ධර්මතා රැකීමෙන් ලැබෙන සමාජ ප්‍රතිලාභයට වඩා ධර්මතා බිඳීමෙන් සිදුවන අවමානයේ බලපෑම කැපී පෙනේ. සමාජයේ ප්‍රබල ධර්මතා ඇතැම් විට නෛතික සමාජ පාලනයට ද ඇතුළත් වී පවතී. උදාහරණයක් ලෙස සුචරිත දෘෂ්ටිය ධර්මතාවයක් ලෙස රැකගැනීමට අපි කටයුතු කරමු. එහෙත් ඒ පිළිබඳ ව විශේෂයෙන් නෛතික බලපෑමක් නැත. නමුත් එය කඩ වන ක්‍රියාකාරකම් නීතිය මගින් වැරදි ලෙස නම් කර දණ්ඩනයට යටත් කර තිබේ. උදාහරණ ලෙස ළමා අපයෝජනය, ගණිකා වෘත්තිය ආදිය දැක්විය හැකි ය. ඇතැම්

විට ස්වයං පෙළඹවීමෙන් ද අතැම් විට නෛතික පෙළඹවීමෙන් ද සුචරිත දෘෂ්ටිය තුළ රැඳී කටයුතු කිරීමට සමාජය යොමු වේ. එබැවින් ධර්මතා හා සාරධර්ම සමාජ පාලනයට ශක්තියක් ලබා දෙයි. මිනිසාගේ ස්වභාවික හැසිරීම යුක්ති සහගත වන සෑම අවස්ථාවක ම එය ධර්මතාවන් තුළ ම අන්තර් ග්‍රහණය වී ඇත. එය සමාජයේ අපේක්ෂිත චර්යයා පද්ධතිය ලෙස ස්ථානගත වී ඇත. මෙලෙස පුද්ගල අභ්‍යන්තරීකරණයට පාත්‍රවීම නිසා ම ධර්මතා සුරැකීම සඳහා පෙළඹවීමක් අවශ්‍ය ම නොවන තත්ත්වයක් ඇති වේ. එය සමාජයේ මුල් බැස ගත් හර පද්ධතියක් ලෙස සංස්කෘතිය ඔස්සේ පවරාදීමට බඳුන් වේ.

කිසියම් සමාජයක පවතින ධර්මතා සමුදාය සකස්වන්නේ තත් සමාජයේ ජීවන රටාව පදනම්ව ය. මක්නිසා ද යත් මිනිසාගේ මූලික ම අවශ්‍යතාව ජීවත්වීම නිසාවෙනි. පුද්ගලයා ජීවත්වීමේ දී ඒ සඳහා සැමවිට ම විකල්ප ගණනාවක් අතරින් කිහිපයක් තෝරා අත් හදා බලයි. ප්‍රකට සමාජ විද්‍යාඥයකු වූ **සම්නර්** පවසන්නේ මෙම විකල්ප අතුරෙන් තෝරාගත් එකක් හෝ කිහිපයක් නැවත සිදුකිරීමෙන් හා අනුකරණය කිරීමෙන් පුද්ගල චර්යාවන් සමග බද්ධ වී සමාජය තුළ හුරුපුරුදු බව හා පිළිගැනීමට ලක්වන බවයි. එම සම්මතකරණය ධර්මතාවක් බවට නිතැතින් පත් වේ.

ධර්මතාවල ඉහළම මට්ටම නීතිය මගින් ව්‍යවහාර වේ. නීතිය මගින් සිදු කරන්නේ ධර්මතාවලට අනුකූල ව ජීවත්වීමට බලය යෙදවීමයි. සිරිත් විරිත්, ජනාචාර, ගණාචාර රැකීම සම්බන්ධයෙන් බලකරුවෙකු නොමැති වුව ද නීතිය ආරක්ෂා කිරීමට පුද්ගලයන් හා ආයතන ස්ථාපනය කර ඒවාට බලය පවරා ඇත. ධර්මතාවලට නොමැති ලක්ෂණ හතරක් නීතියට ඇත.

1. නීතිය රජය මගින් නිල වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කර රජය විසින් ම ක්‍රියාත්මක කරයි.
2. නීතිය පුළුල් ලෙස විවරණය කර අරුත් ගන්වා ලේඛනගත කර ඇත.
3. නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාත්මක පුද්ගලයන් හා ආයතන පවතී.
4. නීතිය කඩ කරන්නන්ට එයින් වන වරද ප්‍රමාණය කර දඬුවම් නියම කර ඇත.

ධර්මතා, ක්‍රමයෙන් වෙනස්වීම්වලට ලක් වේ. වයස, නාගරීකරණය, සමාජ ස්තරායනය, අධ්‍යාපනය, ආර්ථික සාධක, දේශපාලන මතවාද ධර්මතාවලට බලපෑම් කරයි. උදාහරණ ලෙස තරුණ ජීවිතයේ ධර්මතාවන් වෘද්ධ ජීවිතයේ දී වෙනස් වේ. අධ්‍යාපනයෙන් ඉහළ යත් ම ධර්මතා වෙනස් කරගනී.

ධර්මතාවල අපේක්ෂිත හා ප්‍රායෝගික මට්ටම් අතර යම් වෙනස්කම ක් පවතී. එය පරමාදර්ශී ධර්මතා හා යථාර්ථ ධර්මතා වශයෙන් හඳුන්වයි. පරමාදර්ශී ධර්මතාවක් හා අදාළ ධර්මතාව ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් උත්තරීතර මට්ටමයි. යථාර්ථ ධර්මතා යනු ව්‍යවහාරික සමාජය තුළ එය අත්පත් කරගන්නා මට්ටමයි. උදාහරණයක් ලෙස ජාතික හැඟීම ධර්මතාවකි. එය ජාත්‍යානුරාගය, ස්වදේශවාත්ශල්‍යය වැනි හැඟීම් සමග බැඳී උත්තරීතරව පිහිටයි. එහෙත් ව්‍යවහාරික සමාජය තුළ සියලු ජාතීන් අතර සමානාත්මතාව පවත්වා ගත යුතු බවට පිළිගෙන කටයුතු කළ යුතු ය. තමා අයත් ජාතිය සමාජයේ උසස් යයි සැලකීමට එහි දී ඉඩක් නැත.

සමාජයේ ධර්මතාවලින් පුද්ගලයා ඈත්වීම අනෝමීය තත්ත්වය ලෙස **එමිල් ඩුර්කයිම්** "සියදිවි නසාගැනීම" නමැති කෘතියේ හඳුන්වා දී ඇත. ධර්මතා විරහිත බව නිසා ඇතිවන මනසෙහි අභ්‍යන්තර ගැටලු තත්ත්වය දිවි නසා ගත හැකි තත්ත්වයක් දක්වා වර්ධනය විය හැකි බව ඩුර්කයිම් දක්වා ඇත. පුද්ගලයෙකු ධර්මතා විරහිත වීම නිසා සමාජයේ අවමානයට හා ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට භාජනය වේ. එමගින් ඇතිවන සමාජ බලපෑම ඉතා හානිදායක බව ඔහු පවසයි.

සරල සමාජයක සිට සංකීර්ණ සමාජයක් දක්වා ඕනෑම මට්ටමක දී සාරධර්ම හා ධර්මතා පදනම්ව පුද්ගලයා හා සමාජය අතර අන්තර් ක්‍රියාව පාලනය සිදු වේ. මේ අනුව සලකන කල සාරධර්ම හා ධර්මතා සමාජ පාලනය කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් ඇති කරන බව පැහැදිලි වේ.

5.4. සමාජ පාලනයෙහි ලා භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ කාර්යභාරය

සමාජයේ සුබනම්‍ය පැවැත්ම උදෙසා මග පෙන්වන ප්‍රබල ආගමික දර්ශනය ලෙස බුදුදහම අවිවාදයෙන් හඳුන්වා දිය හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු ආසියාකරයේ රටවල් ගණනාවක සමාජ හර පද්ධතිය ගොඩනැංවීමේ ලා බුදු දහමින් සිදු වූ බලපෑම සුවිශාල වේ. එයිනුත් ථේරවාදී බෞද්ධ සමාජයට ඉන් සිදු වූ බලපෑම වඩාත් පුළුල් වේ.

දෙවනපෑතිස් රජු දවස මහින්දාගමනයෙන් ඇරඹි මෙම සමාජ

වෙනස්වීම අද දක්වා ම අඛණ්ඩ ව පැවතීම විශේෂත්වයකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ ලොව පහළ වූ අසහාය සමාජ විද්‍යාඥයා ලෙස හඳුන්වා දීම කිසිසේත් වැරදි නොවේ. බෞද්ධ සමාජ සාරධර්ම හා ධර්මතාවලට බොහොමයක් පාදකවූයේ එකල භාරත සමාජය තුළ මුල් බැසගෙන තිබු ශික්ෂණයයි. එයට නව අර්ථකථනයන් හා තාර්කික බවක් ලබාදෙමින් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීම බුදුදහමින් සිදුවිය.

භාරතිය සමාජයේ තිබු (බ්‍රාහ්මණ, ක්ෂත්‍රීය, වෛශ්‍ය, ශුද්‍ර) චතුර්වර්ණ ක්‍රමය වෙනුවට (භික්ෂු ,භික්ෂුණී,උපාසක,උපාසිකා) සිව්වනක් පිරිස් ආදේශ විය. එතෙක් පැවති කුල පදනම මත වූ සමාජ ස්ථරායනට එමගින් නව අර්ථකථනයකට ලක්විය. සමාජය ක්‍රියාත්මක විය යුත්තේ සියලු දෙනාට හිතසුව පිණිස යන මතය වඩාත් තහවුරු විය. බුදුරජාණන් වහන්සේ සෑම පුද්ගලයකුට ම සමාන උරුමකම් තිබිය යුතු ය යන ධර්මතාව සමාජය තුළ ස්ථාපනය කළේ ය. නූතනයේ භාවිත වන මූලික මිනිස් අයිතිවාසිකම්වල අගය ලොවට හඳුන්වා දුන් ප්‍රථමයා ලෙස බුදුරාජාණනන් වහන්සේ හඳුන්වා දිය හැකි ය.

බෞද්ධ සමාජ පාලනයෙහි ලා වැදගත් ධර්මතාවන් රාශියක් ඉතා පැහැදිලිව සුත්‍ර පිටකයේ හඳුනා ගත හැකි ය. මංගල, සිගාලෝවාද, පරාභව, වසල, චුල්ලහත්ථිපදෝපම, චක්කවත්ති සීහනාද සහ කාලාම වැනි සුත්‍ර ධර්මයන් ඒ අතුරින් කැපී පෙනේ.

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් සියවස් තුනක් ඇවෑමෙන් පහළ වූ අශෝක රජතුමා බුද්ධ ධර්මය ලොව පතුරුවාලීමට සමත් විය. එතෙක් ඉන්දියාවට සිමා වී තිබූ බෞද්ධ සමාජ ක්‍රමය ඒ සමග ම පැතිර ගියේ ය. කණ්ඩායම් නමයක් මගින් පතුරවා ලූ බුදුදහම ලංකාවට ගෙන ආවේ මිහිඳු මාහිමියන් ප්‍රමුඛ කණ්ඩායම විසිනි. රාජානුග්‍රහය ලබාගැනීමට මිහිඳු හිමියන් සමත්වීමත් සමග ලාංකික සමාජයේ ප්‍රබල සමාජ වෙනස්වීමක් ඇති විය. ඒ සමග ම භික්ෂූන් වහන්සේගේ සමාජ කාර්යභාරය ද පුළුල් පිළිගැනීමක් සහිත ව ස්ථාපනය විය.

අනුරාධපුර මහා විහාරීය භික්ෂු සමාජය රාජ්‍ය පාලනයේ දී පාලකයන්ට අනුශාසනා කිරීමේ නියුක්ත විය. දසරාජ ධර්මයෙන් යුතු ව රට පාලනය කිරීම මගින් ධර්මිෂ්ඨ පාලකයෙකු රටට බිහිකිරීමට භික්ෂූන් වහන්සේලා විසින් මග පෙන්වනු ලැබිණි. ශීලය, පරිත්‍යාගය, ඍජුබව, තපෝගුණය, අක්‍රෝධය, අවිහිංසාව වැනි ධර්මතාවන් ඒ සමගම රාජ්‍ය

පාලනයට අත්‍යවශ්‍ය ගුණාංග ලෙස සම්මත විය.

මෙවැනි පසුබිමක් තුළ භික්ෂුවගේ කාර්යභාරය ද අනන්‍ය ලෙස සමාජය තුළ ස්ථාපනය විය. විශේෂයෙන් පන්සල අධ්‍යාපනයේ මූලික කේන්ද්‍රස්ථානය වීමත් සමග භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ ශාසනික කාර්යභාරය ඉක්මවා ශාස්ත්‍රීය කාර්යභාරයක් ද සමාජගත විය. බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂූන්ගේ සමාජ ක්‍රියාකාරි බව යම් පාලනයන්ට නතු කළේය. සේඛියා ලෙස හඳුන්වන ධර්මතා සමූහයක් මගින් භික්ෂු අනන්‍යතාව රැකගැනීමට මග පෙන්වී ය. එහෙත් ගිහි සමාජයේ යථා පැවැත්මට පංච ශීල ප්‍රතිපත්තිය සමාජය තුළ පිළිගැනීමට ලක් වූ අතර සමාජයේ අන්‍යෝන්‍ය ගරුත්වය තහවුරු කිරීමට ද ඉවහල් විය.

සමාජ පාලනයක් උදෙසා බෞද්ධෝපදේශ සමාජ ගතකිරීමේ දී භික්ෂුවගේ කාර්යභාරය අතිමහත් වේ. යහපත් සමාජයක් සඳහා මග පෙන්වන සිඟාලෝවාද සූත්‍රය වැනි දේශනාවන් සමාජයේ විවිධ ස්ථරයන් අතර මනා අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාව තහවුරු කරයි. පුද්ගලයා අවට සමාජයේ අත්‍යවශ්‍ය සම්බන්ධතා සදිසා වශයෙන් දක්වා එම දිසාවන් අතර යුතුකම් සමූහයක් එහි දී ප්‍රකාශයට පත් වී ඇත. භික්ෂූන් වහන්සේලා ද ස්වකීය දායක කාරකාදීන් විෂයෙහි පැවතිය යුතු අන්දම මෙම දේශනාවේ දක්වා ඇත.

සමාජය විසින් පැවිදි පක්ෂය විෂයෙහි ඉටු කළ යුතු සේවාවන් සහ පැවිදි පක්ෂය විසින් සමාජය විෂයෙහි ඉටු කළ යුතු සේවාව එහි පැහැදිලි ව දක්වා ඇත.

භික්ෂු සමාජය විසින් ගිහි සමාජය උදෙසා ඉටු කළ යුතු සේවාවන්

- පව්කම්වලින් වැළැක්වීම
- සුචරිතයේ යෙදවීම
- යහපත් සිතින් අනුකම්පා කිරීම
- නො ඇසූ ධර්මය අසන්නට ඉඩ සැලසීම
- ඇසූ ධර්මය පිළිබඳ අවබෝධය ඇති කිරීම
- සුගතිගාමී මාර්ගය කියාදීම

ගිහි සමාජය විසින් භික්ෂු සංඝයා විෂයෙහි ඉටු කළ යුතු සේවාවන්

- මෛත්‍රී සහගත කාය කර්ම
- මෛත්‍රී සහගත වාග් කර්ම
- මෛත්‍රී සහගත මනෝ කර්ම

* නො වසන ලද දොරටු ඇති බව
* සිව්පසය ලබා දීම

මේ අනුව බුදුරජාණන් වහන්සේ ස්වකීය ශ්‍රාවක පිරිස සමාජ පාලනය විෂයෙහි සියුම් ලෙස පුහුණු කළ බව පෙනේ. මනා ගිහිපැවිදි සම්බන්ධයක් සමග සමාජයට අනුශාසනා කිරීමේ බලවත්භාවය මහා සංඝරත්නයට නොඅඩුව ලැබුණි.

ලිච්ඡවී රජදරුවන් ප්‍රගුණ කළ සප්ත අපරිහානිය ධර්ම අද දක්වාත් සමාජ පාලනය කෙරෙහි යොදවා ගත හැකි අගනා අදහස්වලින් පරිපූර්ණ වේ. අතීතයේ මෙම දහම් කරුණු ප්‍රගුණ කළ භික්ෂූන් වහන්සේලා රජවරුන්ට ද පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවවාද අනුශාසනා කිරීමට තරම් බලවත් වූහ. එමඟින් බෞද්ධ සමාජ පාලනය ක්‍රමවේද ලාංකික සමාජය ඒකීයත්වයට පත් කළේ ය.

පාරභෞතික හා දේවවාදී යුගවල සමාජ පාලනය අද්භූත ස්වභාවධර්මයේ බලවේගවලට බිය මුසු බවක් ආරෝපණය කිරීමකින් හා අනුකරණය තුළින් සිදුකෙරුණ ද බෞද්ධ දර්ශනය මුල් බැස ගැනීමත් සමග එය විචාරශීලි බවක් ඇති කරගත්තේ ය. බුදුදහම අමූලික ශ්‍රද්ධාවට වඩා ආකාරවතී ශ්‍රද්ධාව අගය කිරීමෙන් මෙය පැහැදිලි වේ. බුදුදහමේ ඒහිපස්සික ගුණය පාදක ව සමාජය වෙත පිවිසීමට භික්ෂුව සුදානම් විය යුතු ය. සැමවිට ම මිනිසාගේ විචාරශීලී බවත් බුද්ධියත් අවදි කිරීමට අවශ්‍ය සියලු ම ධර්මඥානයෙන් හා සමාජඥානයෙන් භික්ෂුව පෝෂිත විය යුතු ය.

නූතන පරිභෝජනවාදී සමාජය සැමවිට ම ධර්මයෙන් ඈත්වීම ස්වභාවික ව ම සිදුවේ. අතීත සමාජ පර්යායන් බිඳ වැටී නව සමාජ පර්යායක් ගොඩනැගීමට නාගරිකරණය, කාර්මිකරණය, අධ්‍යාපනය, ගෝලීයකරණය, සන්නිවේදන දියුණුව ආදිය අනවරතයෙන් බලපායි. මෙම පසුබිම තුළ සමාජය ධර්මය කෙරෙහි ප්‍රසන්න ආකල්ප ඇති කිරීමටත් ධර්මය වෙත ආකර්ශනය කරගැනීමටත් භික්ෂුව නිරතුරු ව සූදානමින් පසුවිය යුතු ය. එහි දී වඩාත් ඉවසිලිවන්ත ව හා සැලසුම් සහගත ව සමාජයට ප්‍රවේශ වීම අවශ්‍ය වේ.

භික්ෂූන් වහන්සේ ආදර්ශයෙන් ම අල්පේච්ඡ, අල්ප භාණ්ඩික උපභෝග පරිභෝග වස්තුවෙන් යුක්ත විය යුත්තා හ. අල්පේච්ඡ, හා සරල බවින් අත්මිදෙත් ම ඇති වන්නේ අසහනය, අතෘප්තිය හා අහංකාරයයි. එය සමාජය නොතිත් තරඟයකට යොමු කරන අතර පරාජිතයන් හා දියුණුවන්න න් අතර නිතැනින් ම ඇතිවන්නේ වෛරය, ඊර්ෂ්‍යාව වැනි දුර්ගුණයන් ය. බෞද්ධ සමාජ පාලන ක්‍රම හඳුන්වාදීමේ ගාමක බලවේගය ලෙස භික්ෂුව

මෙම හීන ධර්මයෙන් හෝ විනිර්මුක්ත විය යුතු බව අදාළ ධර්මයෙහි පැහැදිලි ව දක්වා ඇත. විනය පිටකයේ සේඛියා වලින් අනුදැන වදාරා ඇත්තේ මෙයට අදාළ භික්ෂු සමාජ ධර්මතාවන් ය.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ සම්මා ආජීවයත්, සම්මා වායාමයත් නිරතුරුව භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් ස්වකීය දායක සමාජය විෂයෙහි නිතැතින් අනුශාසනා කළ යුතු වේ. සම්මා ආජීවයට කරුණු හතරක් ඇතුළත් වේ. අවි වෙළඳාම, මත් ද්‍රව්‍ය වෙළඳාම, මස් පිණිස සතුන් ඇති කිරීම, මස් වෙළඳාම එමගින් පිටු දැක ඇත. කුසල් දියුණු කිරීමත් අකුසල් බැහැර කිරීමත් සම්මා වායාමයෙන් අදහස් කෙරේ. මෙම කරුණු නිරතුරු ව සමාජයට සිහි කිරීම භික්ෂුවගේ ප්‍රධාන කාර්යභාර්යක් ලෙස දැක්විය හැකි ය.

භික්ෂුව සැමවිට ම පරිසර හිතකාමී පුද්ගලයකු වීම ධර්මයෙන් අපේක්ෂා කරයි. ශාක, සතුන් පමණක් නොව පස, ජලය, වාතය විෂයෙහි ද සංරක්ෂණකාමී ලෙස ජීවත්වීම බෞද්ධ ආභාසය යි. මෙම වත් පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීමෙන් වාසයට ප්‍රියජනක වූත් මනා පාලනයකින් යුතු වූත් සමාජයක් නිතැතින් ම සකස් වේ.

05 ක්‍රියාකාරකම

01. නූතන සමාජය තුළ ඔබ ශිෂ්‍ය භික්ෂුවක ලෙස හෝ ශිෂ්‍යයකු ලෙස පාලනය වන ක්‍රමවේද පහක් ලියා දක්වන්න.

02. "තනි තනි ව ඔබ පාලනය වීම තුළින් ඔබ නියෝජනය කරන සමාජය ද පාලනය වෙයි" පිළිගත හැකි ද? ඔබේ පිළිතුරට හේතු දක්වන්න.

03. අවධිමත් සමාජ පාලනය විධිමත් සමාජ පාලනයෙන් වෙනස් වන්නේ කෙසේ ද?

04. සිරිත් (චාරිත්‍ර) කළ යුතු දෑ

විරිත් (වාරිත්‍ර) නොකළ යුතු දෑ

I සිරිත් පහක් නම් කරන්න.

II විරිත් පහක් නම් කරන්න.

III සමාජයේ යහපැවැත්මට මේවා දායකවන ආකාරය දක්වන්න.

05. පන්තියේ සියලු ම සිසුන් කණ්ඩායම් දෙකකට බෙදී පහත සඳහන් මාතෘකාව යටතේ විවාදයක් පවත්වන්න.

යෝජිත පිල සමාජ පාලනයට සාරධර්ම රැකීම ප්‍රමාණවත් වේ.

ප්‍රතියෝජක පිල සමාජ පාලනයට සාරධර්ම රැකීම ප්‍රමාණවත් නොවේ.

06. පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට අදාළ නිවැරදි පිළිතුර වරහන් තුළින් තෝරා ලියන්න.

I. සමාජ පාලනයට අවශ්‍ය කරුණු වැඩි ප්‍රමාණයක් දකින සූත්‍ර දේශනාවක් වනුයේ, (සිඟාලෝවාද සූත්‍රය, චක්කවත්ති සීහනාද සූත්‍රය, වසල සූත්‍රය) යි.

II. මහා විහාරික භික්ෂු සමාජය රාජ්‍ය පාලනය සඳහා රජුන්ට අනුශාසනා කළේ (දස පුණ්‍යක්‍රියා, දස රාජ ධර්මය, දස සිල් දීම, දස පාරමිතා) මගින් ය.

III. සාමණේර භික්ෂූන්වහන්සේ ගේ පාලනය (විනය) සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ විනය නීති වූයේ (දස සිල්, උපසම්පදා සිල්, පන්සිල්, සෙඛියා සිල්) වේ.

IV. භික්ෂුණී සමාජය විසින් ගිහි සමාජය උදෙසා ක්‍රියා කළ යුතු ආකාරය දැක්වෙන සූත්‍ර ධර්මය (සිඟාලෝවාද, ව්‍යග්ඝපජ්ජ, මංගල, පරාභව) සූත්‍ර ධර්මය වේ.

V. යහපත් දිවිපැවැත්ම අර්ථවත් කරන ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ග අංගය (සම්මා ආජීව, සම්මා සමාධි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා සති) වේ.